

Lista branż kluczowych dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej.

Wstęp

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 uwzględnia Zasadę koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki. Zasada ta oznacza, że w realizacji Strategii należy skupić się w szczególności na uruchamianiu lub wykorzystywaniu tych potencjałów, które przyczynią się do rozwoju obszarów gospodarki zidentyfikowanych jako priorytetowe dla rozwoju regionu. Strategia przewiduje co najmniej dwa mechanizmy identyfikacji priorytetowych obszarów gospodarki: Inteligentne Specjalizacje Pomorza oraz uzupełniające je branże kluczowe - gałęzie gospodarki mające istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa i umożliwiające interwencję zróżnicowaną w zależności od potrzeb poszczególnych regionów.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 i Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego zawiera zobowiązanie pn. „Monitorowanie branż kluczowych z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej”. Identyfikacja branż kluczowych stanowi jeden z fundamentów odpornej gospodarki, pozycji konkurencyjnej i rynku pracy województwa pomorskiego.

W szczególności uchwała będzie mieć zastosowanie do wybranych obszarów programu Funduszy Europejskich dla Pomorza 2021-2027 tj. do:

- Priorytetu 1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza (EFRR), celu szczegółowego 1(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, celu szczegółowego 1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne;
- Priorytetu 5. Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFS+), celu szczegółowego 4(b) Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy, celu szczegółowego 4(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany

kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

Na zlecenie Województwa Pomorskiego w okresie luty-kwiecień 2024 r. przeprowadzono badania naukowe, prace rozwojowe oraz sporządzono analizy o charakterze naukowo-badawczym, których celem była identyfikacja branż kluczowych dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej. Przedmiotem badań była wielokryterialna analiza gospodarki i rynku pracy województwa pomorskiego, ukierunkowana na wybór branż istotnych dla równomiernego rozwoju wszystkich subregionów oraz zidentyfikowanie obszarów silnie zakorzenionych wymagających zróżnicowanej interwencji wspierającej rozwój gospodarki na obszarze całego województwa.

Metoda

Po analizie w/w zagadnienia postawiono następujące pytania badawcze:

- Jaki jest aktualny stan wiedzy na temat metod i narzędzi stosowanych do identyfikacji branż kluczowych dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionalnego?
- Jakie branże mają istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego poszczególnych podregionów województwa pomorskiego w świetle danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny?
- Jakie cele strategiczne gmin są wspólne i wyróżniające w obrębie poszczególnych powiatów i podregionów w świetle strategii opublikowanych przez poszczególne gminy województwa pomorskiego?
- Jakie branże można uznać za kluczowe dla realizacji strategii rozwojowych lokalnych samorządów w świetle strategii opublikowanych przez poszczególne gminy województwa pomorskiego?
- W jakich branżach (działach gospodarki) znajdują zatrudnienie mieszkańcy poszczególnych powiatów?
- Jaka jest struktura pracodawców - płatników składek na ubezpieczenia społeczne w poszczególnych powiatach, podregionach i województwie pomorskim?
- Które branże okazały się najbardziej i najmniej odporne na obserwowane w ostatnich latach kryzysy (COVID-19, inwazja Rosji na Ukrainę i wynikający z tego kryzys energetyczny oraz zmiany na rynku pracy) w kontekście danych nt. restrukturyzacji, upadłości i likwidacji przedsiębiorstw, zarejestrowanych w województwie pomorskim?
- Jakie są determinanty rozwoju działalności gospodarczej w opinii przedstawicieli sektora MŚP w województwie pomorskim?

- Które branże powinny być wspierane i rozwijane w opinii przedstawicieli lokalnych władz samorządowych?
- Które branże mają istotne znaczenie dla rozwoju gospodarki i rynku pracy poszczególnych podregionów województwa pomorskiego w świetle wielokryterialnej analizy strategicznej?

Z uwagi na złożoność analizowanych zagadnień w toku analiz zastosowano wykorzystywaną w naukach społecznych metodę triangulacji oraz oceny, przy wykorzystaniu wyników kilku różnych badań, zarówno opartych na danych ilościowych, jak i jakościowych. Procedury badawcze obejmowały m.in. następujące metody badawcze:

- systematyczny przegląd literatury naukowej;
- analizę wskaźnikową (wyliczenia syntetycznych miar ilustrujących znaczenie poszczególnych branż w gospodarce województwa pomorskiego);
- „text mining” z wykorzystaniem generatywnej sztucznej inteligencji;
- analizę treści dokumentów strategicznych w celu zrozumienia celów, strategii, priorytetów, wskaźników i planowanych działań, przegląd i porównanie dokumentów strategicznych na poziomie miast, gmin i województwa;
- analizę porównawczą - porównanie celów i priorytetów dokumentów strategicznych: porównanie i ocena, w jakim stopniu cele i priorytety zawarte w dokumentach na różnych szczeblach są ze sobą zgodne lub sprzeczne;
- zogniskowany wywiad grupowy (rozszerzone FGI) przeprowadzony z reprezentantami lokalnych władz samorządowych i samorządu gospodarczego województwa pomorskiego (na szczeblu subregionów) połączony z badaniem ankietowym;
- analiza statystyczna (statystyka opisowa), analiza strukturalna oraz analiza intensyfikacji procesów upadłościowych, restrukturyzacyjnych i likwidacyjnych;
- analizę heurystyczną.

Aby dokonać relatywizacji prezentowanych w opracowaniu zmiennych, ale także aby sprostać wymogom respektowania tajemnicy statystycznej (GUS), autorzy posłużyli się metodyką transformacji analizowanych wartości statystycznych do postaci współczynników, opisywanych w literaturze przedmiotu jako tzw. Współczynnik Lokalizacji – dalej: LQ (z ang. Location Quotient – tłum. wskaźnik lokalizacji).

Dodatkowo wyodrębniono następujące obszary badań i analiz:

- dokumenty strategiczne gmin (identyfikowane były elementy wspólne i wyróżniające, zawarte w analizie SWOT i innych fragmentach dokumentów);
- dane statystyczne GUS (w szczególności w obszarach demografia i gospodarka);
- opinie przedstawicieli MSP (bariery, perspektywy i oczekiwania);
- struktura zatrudnienia w branżach (działach PKD), na podstawie danych ZUS;
- struktura branżowa pracodawców (płatników ZUS);
- odporność branż na kryzysy (upadłości, zmiany na rynku pracy);
- procesy społeczno-gospodarcze (zmiany demograficzne, różnice międzypokoleniowe, cyfryzacja gospodarki, itp.).

Wyniki badań i analiz prezentowane były na spotkaniach z przedstawicielami lokalnych samorządów i organizacji gospodarczych, organizowanych w poszczególnych subregionach. Wnioski z przeprowadzonych dyskusji wzięto pod uwagę formułując ostateczne rekomendacje i wybory. Raport końcowy z badań został dodatkowo rozesłany do jednostek samorządu terytorialnego i przedstawicieli przedsiębiorców celem pozyskania dodatkowych opinii.

Wynik

W wyniku analiz, badań naukowych i przeprowadzonych dyskusji zidentyfikowano następujące gałęzie gospodarki jako branże kluczowe dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej.

Tabela 1. Branże kluczowe według powiatów

Powiaty	Branże kluczowe						
	budowlana	drzewno-meblarska	kreatywna	rolno-spożywcza	metalowo-maszynowa	turystyczna, czasu wolnego i MICE*	tworzyw sztucznych
bytowski	TAK	TAK	–	TAK	TAK	TAK	TAK
chojnicki	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	–
człuchowski	TAK	TAK	–	TAK	–	TAK	TAK
gdański	TAK	–	TAK	TAK	TAK	–	TAK
kartuski	TAK	TAK	TAK	–	TAK	TAK	TAK
kościerski	TAK	TAK	–	TAK	–	TAK	–
kwidzyński	–	TAK	–	TAK	TAK	–	TAK
lęborski	TAK	TAK	–	TAK	TAK	TAK	–
malborski	–	–	–	TAK	–	TAK	TAK
nowodworski	TAK	–	TAK	TAK	TAK	TAK	–
pucki	–	–	TAK	TAK	–	TAK	TAK
słupski	–	–	–	TAK	TAK	TAK	TAK
starogardzki	TAK	TAK	–	–	TAK	TAK	TAK
sztumski	TAK	TAK	–	TAK	–	–	TAK
tczewski	TAK	–	TAK	–	TAK	–	TAK
wejherowski	TAK	TAK	TAK	–	–	TAK	TAK
m. Gdańsk	–	–	TAK	–	–	TAK	–
m. Gdynia	–	–	TAK	–	TAK	TAK	–
m. Słupsk	–	–	–	TAK	TAK	TAK	TAK
m. Sopot	–	–	TAK	–	–	TAK	–

* (ang. Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions)

O przynależności do poszczególnych branż kluczowych decyduje dział lub sekcja PKD, pod którym/ą został zarejestrowany dany podmiot gospodarczy. Dla poszczególnych branż są to odpowiednio następujące działy lub sekcje PKD:

Branża budowlana:

- DZIAŁ 41: Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
- DZIAŁ 42: Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
- DZIAŁ 43: Roboty budowlane specjalistyczne
- DZIAŁ 23: Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.

Branża drzewno-meblarska:

- DZIAŁ 02: Leśnictwo i pozyskiwanie drewna
- DZIAŁ 16: Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
- DZIAŁ 31: Produkcja mebli

Branża kreatywna:

- DZIAŁ 32: Pozostała produkcja wyrobów
- PKD 74.1: Działalność w zakresie specjalistycznego projektowania

Branża rolno-spożywcza:

- DZIAŁ 01: Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, wyłączając działalność usługową
- DZIAŁ 03: Rybactwo
- DZIAŁ 10: Produkcja artykułów spożywczych
- DZIAŁ 11: Produkcja napojów.

Branża metalowo-maszynowa:

- DZIAŁ 25: Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
- DZIAŁ 28: Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
- DZIAŁ 33: Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń

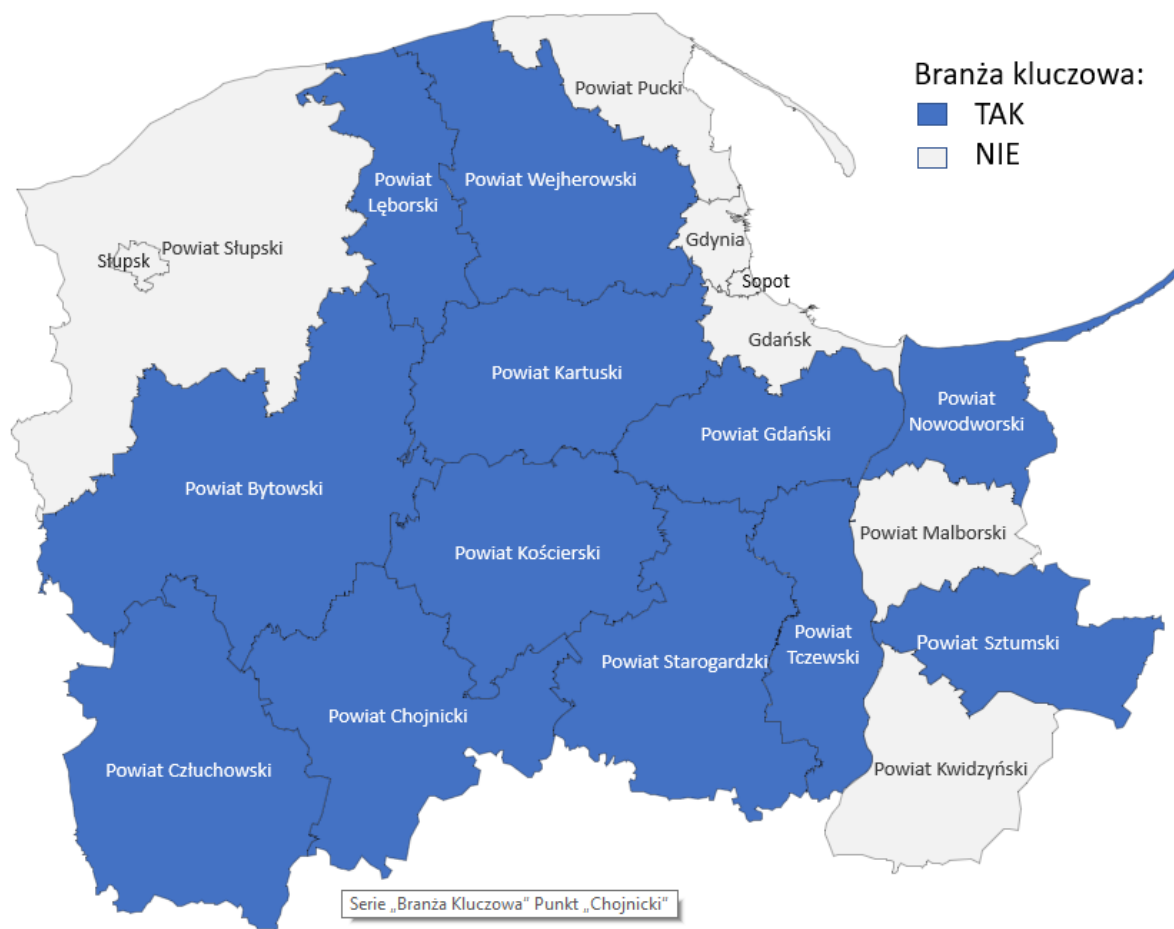
Branża turystyki, czasu wolnego i MICE (ang. Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions):

- DZIAŁ 55: Zakwaterowanie
- DZIAŁ 56: Działalność usługowa związana z wyżywieniem
- DZIAŁ 79: Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane
- PKD 82.3: Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów
- DZIAŁ: 90: Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką
- DZIAŁ: 91: Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą
- DZIAŁ 93: Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna.

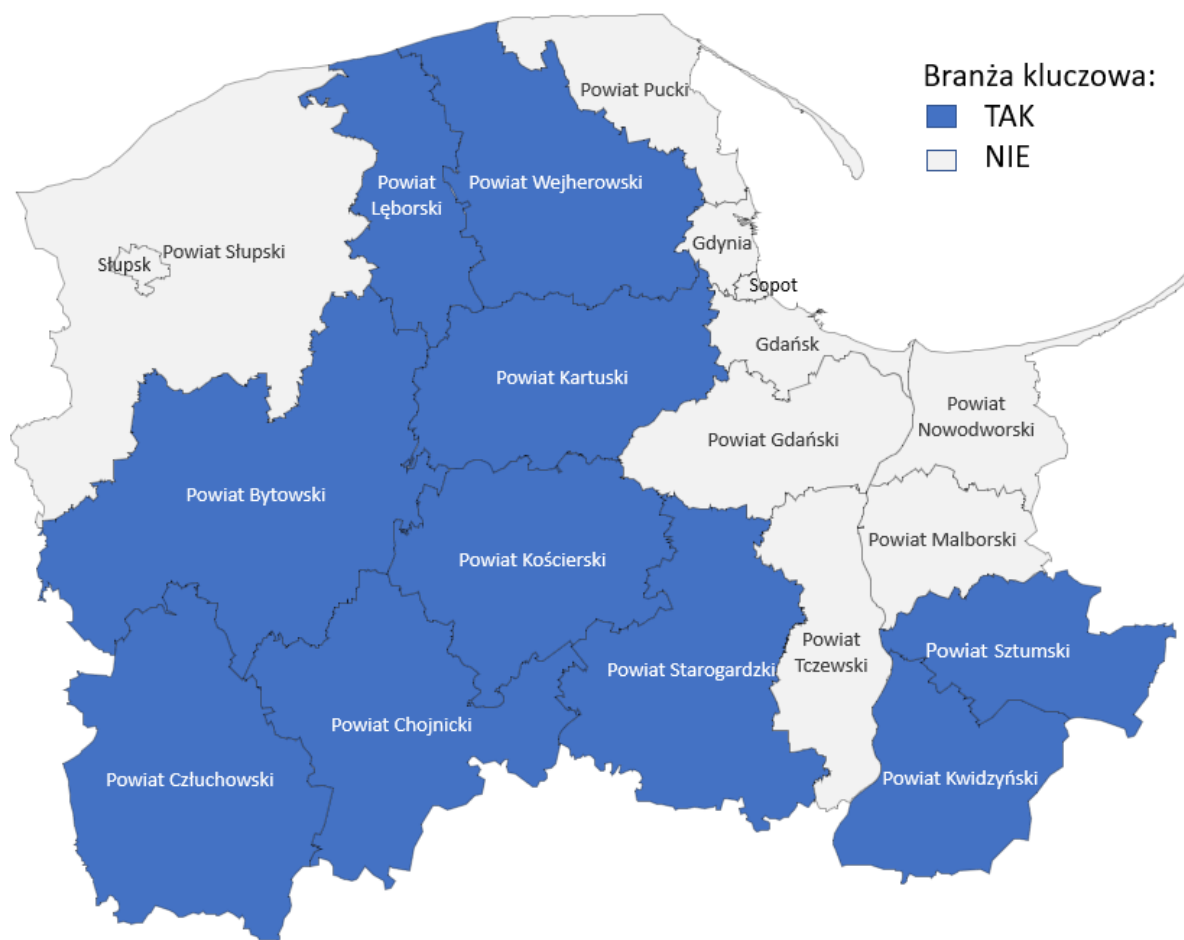
Branża tworzyw sztucznych:

- DZIAŁ 22: Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych

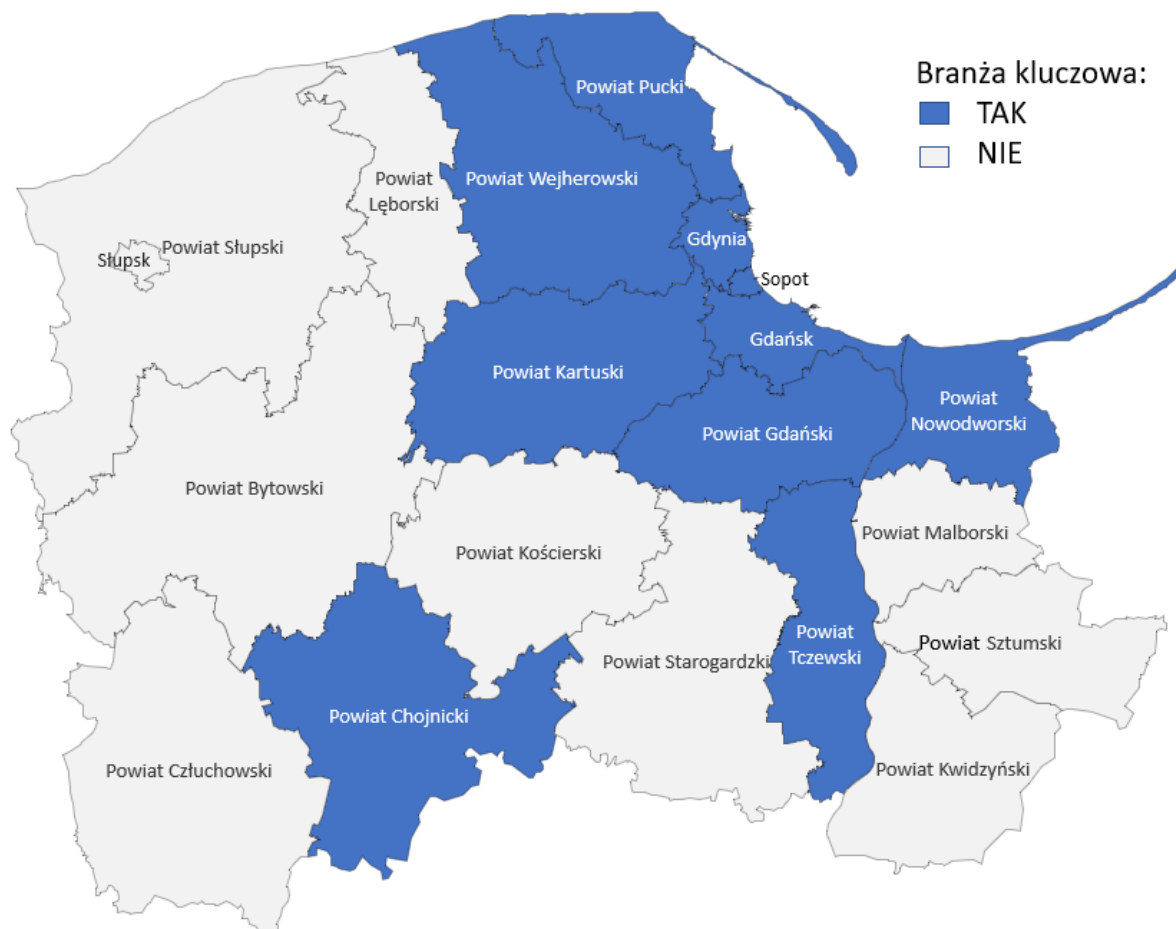
MAPA 1. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **budowlaną** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

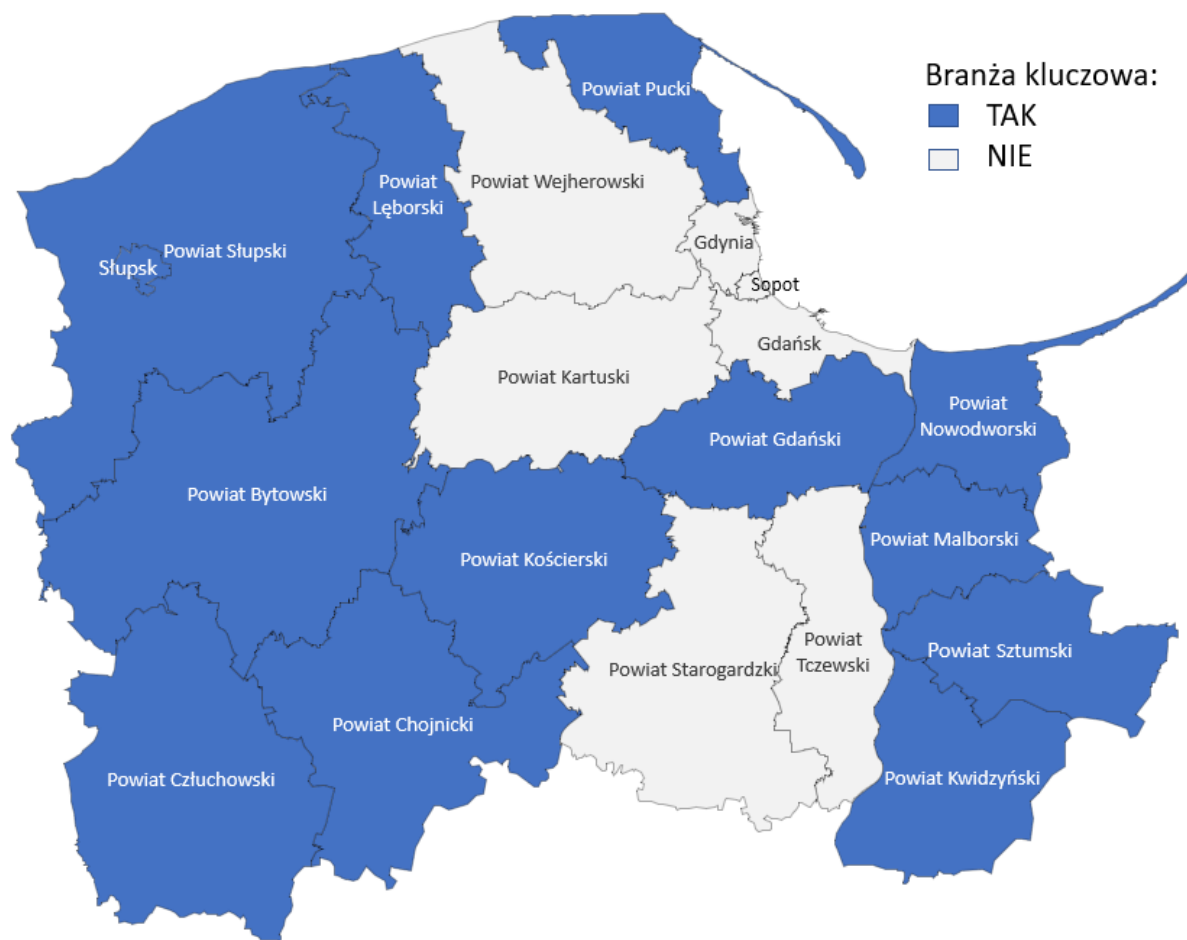
MAPA 2. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **drzewno-meblarską** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

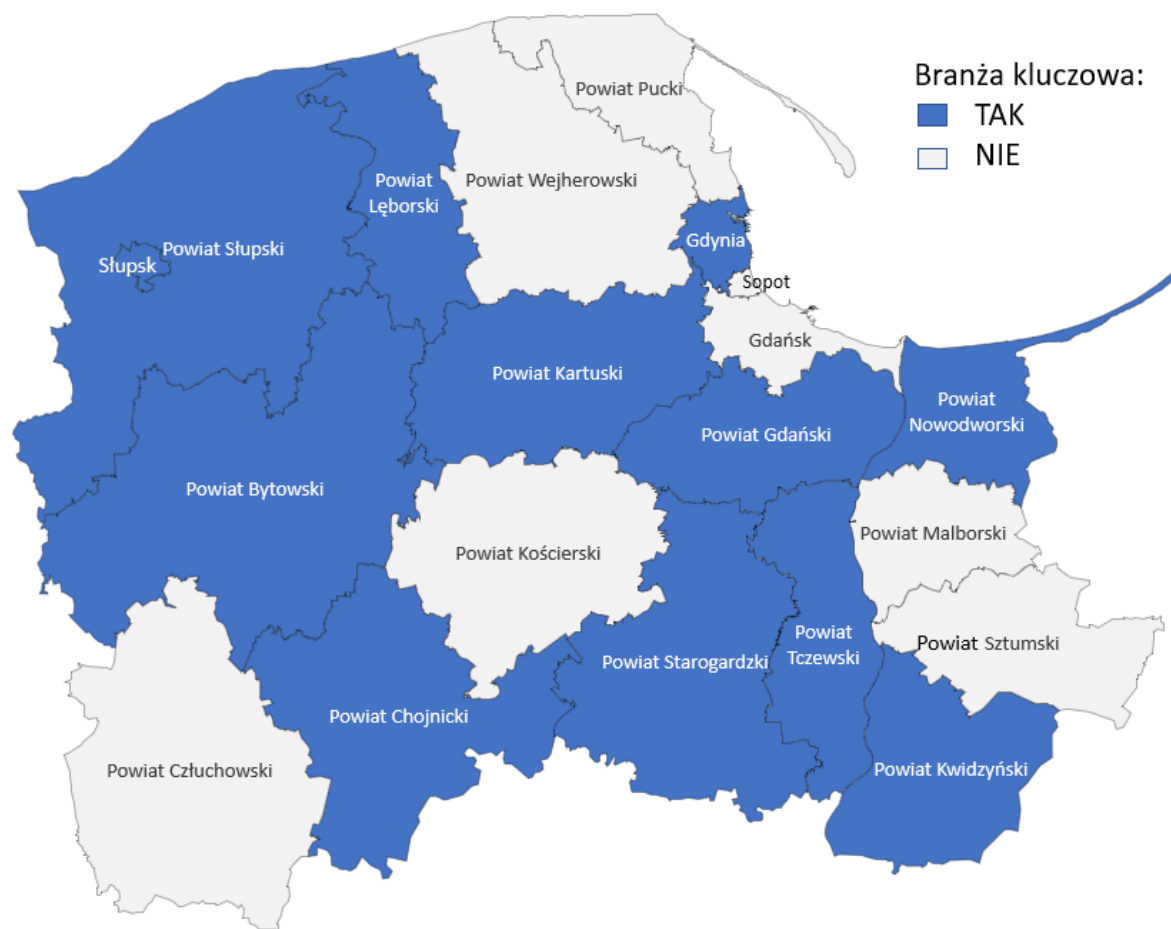
MAPA 3. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **kreatywną** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

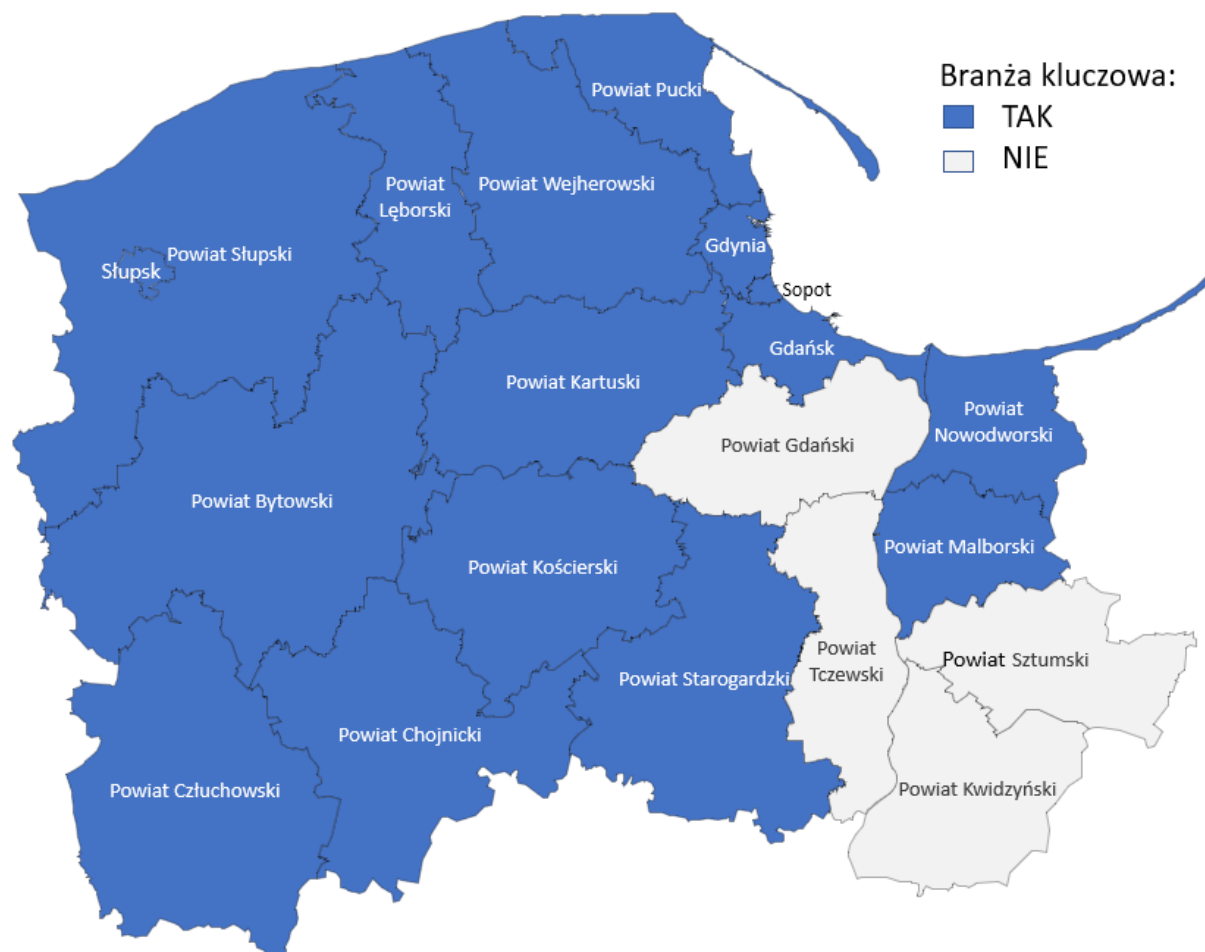
MAPA 4. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **rolno-spożywczą** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

MAPA 5. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **metalowo-maszynową** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

MAPA 6. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **turystyczną, czasu wolnego i MICE** (ang. **Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions**) jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

MAPA 7. Graficzne przedstawienie powiatów, w których uznano branżę **tworzyw sztucznych** jako branżę kluczową dla gospodarki województwa pomorskiego.

